

STUDIU INTRODUCTIV

Înainte de a se întâlni cu o carte, este întotdeauna interesant să cunoaștem autori și scriitori. El este de obicei un om deosebit, care își dă seama că scrierile sale sunt importante și le lansează în lume. În acest fel, el poate să devină cunoscut și să devină o influență durată în lumea literară.

DIMITRIE CANTEMIR

Sau de la invocația locului unde s-a născut Dimitrie Cantemir, într-o vîrstă de patru sau cinci ani, până la moarte, în 1714, în vîrstă de trei și jumătate de secol, el a prezentat o creație literară și istorică care împreună cu opera sa de teologie și filozofie, a alcătuit o creație literară și istorică ce a marcat o epocă în istoria literaturii române și a istoriei românilor.

OPERE

Unul dintre acești cărți este "Opera statutară la Constantinopol" (Bén-Baptiste Van Mow), care a fost publicată în 1714. Aceasta este o carte de cenzură în care l-a scris în chîndilă, ca Dimitrie Cantemir, la curtea domnitorului.

DIVANUL

În 1714, Dimitrie Cantemir a publicat "Divanul", care este o carte de cenzură în care l-a scris în chîndilă, ca Dimitrie Cantemir, la curtea domnitorului.

Cărțile se potrăsesc în colecții de cărți de artă, precum "Colecția de cărți de artă" (1724), pe care ele reprezintă diverse mărturii și documente privind viața și activitatea lui Dimitrie Cantemir. Ediție în grecă (1724) și traducere versiunii din limba greacă (1724) a lui Virgil CÂNDEA.

În 1714, Dimitrie Cantemir a publicat "Divanul", care este o carte de cenzură în care l-a scris în chîndilă, ca Dimitrie Cantemir, la curtea domnitorului.

Cărțile se potrăsesc în colecții de cărți de artă, precum "Colecția de cărți de artă" (1724), pe care ele reprezintă diverse mărturii și documente privind viața și activitatea lui Dimitrie Cantemir.

Cărțile se potrăsesc în colecții de cărți de artă, precum "Colecția de cărți de artă" (1724), pe care ele reprezintă diverse mărturii și documente privind viața și activitatea lui Dimitrie Cantemir.

Cărțile se potrăsesc în colecții de cărți de artă, precum "Colecția de cărți de artă" (1724), pe care ele reprezintă diverse mărturii și documente privind viața și activitatea lui Dimitrie Cantemir.

Cărțile se potrăsesc în colecții de cărți de artă, precum "Colecția de cărți de artă" (1724), pe care ele reprezintă diverse mărturii și documente privind viața și activitatea lui Dimitrie Cantemir.

Cărțile se potrăsesc în colecții de cărți de artă, precum "Colecția de cărți de artă" (1724), pe care ele reprezintă diverse mărturii și documente privind viața și activitatea lui Dimitrie Cantemir.

Cărțile se potrăsesc în colecții de cărți de artă, precum "Colecția de cărți de artă" (1724), pe care ele reprezintă diverse mărturii și documente privind viața și activitatea lui Dimitrie Cantemir.

Cărțile se potrăsesc în colecții de cărți de artă, precum "Colecția de cărți de artă" (1724), pe care ele reprezintă diverse mărturii și documente privind viața și activitatea lui Dimitrie Cantemir.

Cărțile se potrăsesc în colecții de cărți de artă, precum "Colecția de cărți de artă" (1724), pe care ele reprezintă diverse mărturii și documente privind viața și activitatea lui Dimitrie Cantemir.

Cărțile se potrăsesc în colecții de cărți de artă, precum "Colecția de cărți de artă" (1724), pe care ele reprezintă diverse mărturii și documente privind viața și activitatea lui Dimitrie Cantemir.

Cărțile se potrăsesc în colecții de cărți de artă, precum "Colecția de cărți de artă" (1724), pe care ele reprezintă diverse mărturii și documente privind viața și activitatea lui Dimitrie Cantemir.

Știință

știință

008

C U P R I N S

101

<i>Studiu introductiv</i> (Virgil Cândea)	5
<i>Notă asupra ediției</i> (Virgil Cândea)	81

D I V A N U L

Divanul sau gîlceava Înțeleptului cu Lumea sau giudețul Sufletului cu Trupul	87
Dimitrie Cantemir, Carte de încinăciune	90
Dimitrie Cantemir, Carte cătră cetitoriu	94
Ieremia Cacavelas, Prealuminatului, blagocestivului și preacuvîntărețului Ioan Dimitrie Constantin-Voievoda	98
CARTEA ÎNTĂIA	100
CARTEA A DOA	144
CARTEA A TRIIA	205
Scară a Cărții dintăi și a doa	251
Scară a Cărții a triia	255
Comentarii	259
Glosar	290
Indice de nume	299
Indice de autori și opere	307
Iconografie	317

ADDENDA

Divanul sau disputa Înțeleptului cu Lumea sau judecata Sufletului cu Trupul (Traducerea versiunii grecești de Virgil Cândea)	345
Dimitrie Cantemir, Epistolă dedicatorie	346
Dimitrie Cantemir, Epistolă către cititor	350

Ieremia Cacavelas, Prealuminatului, preacucernicului și mult învățatului Ioan Dimitrie Constantin-Voievod	354
Respectare	
CARTEA ÎNTÂIA cărti	356
CARTEA A DOUA	400
CARTEA A TREIA	461
Indice al Cărții întâi și al celei de-a doua	505
Indicele Cărții a treia	509
DIVANUL	
18 pe calea cărții de călătorie, plină de cunoștințe și du-te cu sărgință de citirea acestei noi apărute și minunate cărți (pe care acestă pentru prima dată prea-ușor să te vaduști domn, Ioan Dimitrie Constantin-Voievod, nu numai că a alcătuit o desăvârșită și a împodobit-o în fel și chip prin ostensia sa, dar pentru înțelegere și înțelegere din fără orădoș și pentru potrivire și înțelegere pe calea cărții de călătorie, plină de cunoștințe și șugul tipografiei, te rugăm și te împroprietă că, citind-o de la strecuți și de la început, să te bucură și să te bucură cununa unele greșeli în cuvinte sau în literă, facute de neatenție, tu, îndreptându-le cu nestiință, tu, îndreptându-le cu poruncă și ierarhie, să te bucură și să te bucură de români și de români, să te bucură și de români, având și aceea că să nu poce în grecozile lui Dionanzeu și este dată, al cărui hără să fie cu CARTEA ÎNTÂIA	
221	321
222	322
223	323
224	324
225	325
226	326
227	327
228	328
229	329
230	330
231	331
232	332
233	333
234	334
235	335
236	336
237	337
238	338
239	339
240	340
241	341
242	342
243	343
244	344
245	345
246	346
247	347
248	348
249	349
250	350
ADDENDA	
Divanul său găzduită înțeleștește cu înțețe său îndepărtă suflarește ca Trinitate (Lăudarese velezinu slăceti de Vizită Chineză)	
Divinitatea Cuprinde și Epizotele cărții călător Divinitatea Cuprinde și Epizotele depărtătoare	
346	346
347	347
348	348
349	349
350	350

Sfaturi țărănești DIVANUL

SAU

GÎLCEAVA ÎNTELEPTULUI CU LUMEA

SAU

GIUDEȚUL SUFLETULUI CU TRUPUL¹,

PRIN DE TRUDA ȘI DE OSTENINȚĂ IUBIREA

A LUI

IOAN DIMITRIE CONSTANTIN-VOIEVOD²

ÎNTĂIU IZVODIT ȘI DE IZNOAVĂ DIN VECHIUL ȘI NOUL
TESTAMENT³, ÎN SLAVA ȘI FOLOSINȚA MOLDOVENESCU NIAM⁴,
ÎN VREMILE A MĂRIEI-SALE BLAGOCESTIVULUI,
PREALUMINATULUI MOLDAVII OBLĂDUITORIU

IOAN ANTIOH CONSTANTIN-VOIEVOD⁵

ALCĂTUIT,

TURMA A PRAVOSLAVNICULUI MOLDOVENESCU NĂROD
DE PREAOVSINȚITUL PĂRINTELE SAVVA, ARHIEPISCOPUL ȘI
MITROPOLITUL SUCÉVII⁶

OTCÎRMUINDU-SĂ.

IARĂ CU OSIRDIIA ȘI EPITROPIIA CINSTITULUI ȘI BLAGORODNICULUI
BOIAR, DUMNEALUI LUPUL BOGDAN HATMANULUI⁷, S-AU TIPĂRIT ÎN
ORAȘUL SCAUNULUI DOMNII, ÎN IAȘI⁸.

VĂ LEAT DE LA ADAM 7206,
IARĂ DE LA MÎNTUINȚA LUMII 1698, MESEȚA AVGUST 30⁹.

ȘI S-AU TIPĂRIT PRIN OSTENIALA SMERIȚILOR ȘI MAI MICILOR
ATHANASIE IEROMONAHUL ȘI DIONISIE MONAHUL, MOLDOVÉNII¹⁰.

Respect pentru oameni și cărți
împăcăză, și în loc să adevărată mijlocire a răușilor sănătutului să
așa de... Stihuri în virtutea a celor 2 drepturi pre he[r]bul
acăea că supra chenrului** Intemeate sin... stih[uri] 7

A[NTIOH]

C[ONSTANTIN]

V[OIEVOD]

B[OJIEIU]

M[ILOSTIIU]

G[OSPODAR]

Z[EMLI]

M[OLDAVSKOI]

Soarele cu luna pre
unde lucête

Adecă-n tot locul,
slăvit să grăiaște¹¹.

Herbul țării, vechii ș-au fost ales buăr,

Numele vestindu-și ca tunul prin nuăr.

Noii mai pre urmă, avându-l moșie,

Tot acel vechiu nume mai vestindu-l și.

Într-această vréme cine-l stăpînește

O, Dumnădzău svinte, tu îl ocroteste,

Că mîna ta svintă l-au încorunatul-

Și brațul tău tare l-au întemeiatu-l.

Părințasca scară și scaunul dîndu-i,

Ceriasca ta armă, crucea, întindzindu-i,

Spata-i povățește biruind pre toată

Vădzut, nevădzută vrăjmășasca gloată,

Căruntéte vadză, bâtrînéț-agiungă,

Slăvit fericéște-l cu viață îndelungă¹².

^{**} Diogen Laerțiu I, 33.

I

BLAGOCESTIVULUI,
PREALUMINATULUI ȘI NOAĂ CINSTITULUI,
DULCELUI ȘI MAI MARELUI FRATE,

IOAN ANTIOH CONSTANTIN-VOIEVOD,

CU DUMNAZĂIASCA MILĂ DOMN,
OBLĂDUITORIU ȚĂRÎI MOLDOVII,
DE LA AL MĂRIII-SALE MAI MIC ȘI PLECAT FRATE

IOAN DIMITRIE CONSTANTIN-VOIEVOD

CARTE DE ÎNCHINĂCIUNE¹³

Astronomii, adeca a stéelor cunoscători – prealuminate, cinstite, iubitul mieu frate – intru toate cîte intru a ceriului trup stéle să poartă, doaă numai neclătitoare și nemutătoare a fi arată, carile una în partea ceriului diasupra, iară alta în partea ceriului dedesupt a să află povestesc: una *polus arcticus*, iară alta *polus antarcticus* le număsc, prin carile a ceriului trup și rătundzală să învîrtéște^{14*}.

Acéste dară doaă stéle, mai marea mieu și iubit frate, macar că cu starea una de la altă lungă depărtare și mare deosăbire au, însă iarăși – după socotială – pururea nedespărțite și totdeauna nedeosăbite sint; și a lor una cătră alta driaptă potrivire și una împotriva altia neclătită odihnire și rădzimare, nici a ceriului lată lățime, nici a sferii pămîntului groasă grosime a o opri sau a o despărți pot. Că precum 2 roate într-o osie să liagă, aşe

* R.P. Petri Berchorii Pictaviensis *Repertorium morale* V, 31 (*De polo*): *Polus est stella minima, immobilis, in superiori parte coeli, et est duplex, polus scilicet arcticus et antarcticus. Et inter istos duos polos transit axis, linea intellectualis circa quam totum coelum mouetur sicut circulus circa centrum.*

acéle printr-o o mintiască osie (carea *axon* să chiamă) una cu alta să, prin atită de meidian despărțire, întrulocadză*.

Într-aceste 2 stéle chendrul, adecația ţinta a mijlocirii cîtinții ceriului, să înmijlociadză, și în acea adevărată mijlocire a rătundzélui pămîntului să aşadză, carile, din vîrtutea a celor 2 drept-cumpânite și potrivite stéle, acélea cîte deasupra chentrului¹⁵ întemeiate sint, nicicum în sus sau în gios, în dripta sau în stînga a să muta sau a să clăti pot; ce oricîte în a cîtinții ceriului cuprindere să cuprind, toate într-acel în mijloc drept-mijlocit chentru să radzimă spreste tot.

Ca acéste dară 2 stéle – dulcele mieu iubit mai mare frate – doi frați sau doaă inimi a doi (însă adevărați) s-ari asămăna putea frați, carii cu starea locului și cu depărtarea deosăbirii (trupești) macar că cît de departe depărtați¹⁶ și cu petréceră neîntrulocați ari fi, însă după a sufletelor de nemică cevași oprită pătrundere (de vréme ce sufletul neoprit și prin toate pătrundzitoriu iaste) pururea nedepărtați, totdeauna și-n toate date întrulocați | să află.

II

„Acムu dară ce-i bine sau ce-i frumos, decît a petréce frații împreună”, dzice *Psalmul 132*. Așé dară, între doi frați dragostea (ca între doaă stéle chentrul) nemutată, prea întemeiată să mijlociadză; adeca, între doaă inimi a doi frați, nesmintită și nebetejîtă să aşadză; și așé, din doaă inimi o adevărată dragoste izvoréște, carea ca al triilea frate a fi să socotéște. Aceştia dară, cu acel de aur al dragostii frațești legîndu-să și împletindu-să lanțuh, nerupt și neîndoit va fi; mărturisête Înțeleptul: „Funea întreită anevoie să va rumpe” (*Eclisiastul* gl. 4, sh. 12). Aceştia totdeauna în toate și pretutindirea bine vor îmbla; adeveréște iarăși Înțeleptul: „Trei sint carile bine îmblă” (*Pilde* gl. 30, sh. 29).

Thalis filosoful, carile dintre cei şepte ai grecilor înțelepti unul era, pentru trei lucruri bodzilor săi multămită și blagodarenie a face obiciuit era**: întăiu căci om și nu dobitoc, a doa căci bărbat și nu fămăie, a treia căci ellin și nu varvar l-au făcut¹⁷. Așé dară eu, dulcele mieu, cinstite și mai mare frate, pentru trei lucruri celui în troiță de o ființă Dumnădzău, vécinic atotătoriu și chivernisitoriu împărat, slavă, cinstite și închinăciune trimăt: întăiu, căci nezloslavnic, innoplemennic, ce | pravoslavnic creștin; a doa, căci nu altii beserici, ce ai Răsăritului următoriu; a treia, căci nu altuia, ce mării-tale

III

* Petri Berchorii *Repertorium morale*, V, 7 (De axe): *Axis est linea intellectualis quae inter duos polos et stellas immobiles protenditur, circa quae coelum diametraliter circumfertur.*

** Diogene Laerțiu I, 33.

dintr-un părinte și dintr-o maică m-au făcut și m-au născut frate, pre carile ca pre o întemeiată și vîrtoasă sprijenală și cetate te ţiu. Adeverește împăratul Solomon dzicind: „Fratele carile să agiutorește de frate, ca o cetate vîrtoasă” (*Pildele* gl. 18, sh. 19). Așijdirea, precum izvorul mic în apa mare a da năzuaște, așe eu cătră măriia-ta și cătră a mării-tale cinstă alergind, cinstea să mi să măriască; precum frumos grăiaște Esthir: „Izvorul mic în apa mare să mărăște” (gl. 10, sh. 6). Și macar că de un filosof oarecarele s-au grăit: „Gura carea singură pre sine să laudă să fie puțind”¹⁸ (mai vîrtoș că ale mării-tale laude ale méle sint), însă precum adevarul pre toate biruiaște și preste toate stăpînește, adeverit și știut îm iaste. Cu a acestuia dară, a adevarului veșmint imbrăcîndu-mă, „mirosul veșmintelor méle ca mirosul zmirnii”, mărturiseste *Cîntarea cîntărîilor* (gl. 4, sh. 11). Pentru acestea cinsti-voiu, lăuda-voiu și aceasta tuturor mărturisi-voiu căci mie în cinstă, în laudă și – cu a lui Dumnaďzău agiotoriu – agiutînd îm ești. Dară pre cine voiu cinsti? Prorocul mă învață: „Nu da altuia slava ta, și | vrednicia ta niamului strein” (*Varuh* gl. 4, sh. 3); pentru aceasta cu cinstă, ca domnului și fratelui mieu mai mare, mă voiu încchina. Și cum nu te voiu cinsti? Iarăși voiu dzice; și cum nu voi mărturisi? iarăși voiu grăi. Că eu de voiu tăcea, au inima și dragostea cum nu va striga? Au acélea ale mării-tale cătră mine nenumărate de bine faceri nu vor mărturisi? Au cu prorocul împreună nu voi cînta: „Părintele mieu și maica mea m-au lăsat pre mine, iară domnul mieu și fratele mieu m-au luat pre mine”? [*Ps. 26, 16*].

III

Pentru acéstea dară, a mării-tale totdeauna și-n toate dzile cătră mine, dintru acea adevarată frătăscă dragoste izvorite, ca de viață făcătoare de bine faceri izvoară arătate, cărora răsplătire și la preț prețuire a da vrédnic nefind, acest al mieu puțintelus pentru mult, mititelus pentru mare dar cu rugămintă spre priimire îl aduc – carele dintăi născutul a proastii și nevrédnicii méle minți, ca un de floricele cules și legat mânuncheaș, carele întăia a osteninții méle răzsădire și odrăslire iaste, spre a mării-tale bună mirosală l-am, alegîndu-l și gătindu-l, adus¹⁹.

III

Însă cu oarece și osîrdie și ostenință, din a multora, nu de pemintești, ce cerești ogoară, neveștedzitoare floricele, cu nestricătoriu miros adunate și-ntrulocate li-am prefăcut*. | Însă cu această îndemnare, pre măriia-ta

* Cp. Saadi, *Gulistan*, prefăță: „Din grădina-n care te-ai plimbat, ne-ai adus vreun dar prea minunat? – M-am gîndit, răspunse înțeleptul, că de-ndată ce voi fi aproape de-ale trandafirilor tufișuri, rupe-voi de trandafiri o poală, prietenilor mei să-i dăruiesc” (trad. George Dan, București, 1964, p. 9); „Rozele-n cinci zile veștejesc pe masă,/ Dar Grădina florilor veșnic amiroasă” (trad. cit., p. 18).

priimitoriu și a ostenéle ca acéstea însotitoriu știind, precum și alte întru ale mării-tale vremi multe s-au răzsădit și au înflorit²⁰, aşé mă rog ca și acéstea ale méle ostenéle (carile sint ca niște de un prost și neînvățat grădinariu adunate floricéle) a să sămăna, a să sădi, a înflori și tuturor depreună a să obști să binevoiești și să nevoiești. Si mai vîrtos tot moldovenescul nostru niam cu *Cîntarea cîntărilor* a striga, și unul altuia în bucurie arătînd a cînta să să îndémne, dzicînd: „Flori s-au deșchis în pămîntul nostru!” (glav. 2, sh. 12).

Însă măcar că acest al mieu dărișor mării-tale nevrédnic și netrébnic iaste, căce mulți minunați, multe minunate, slăvite și lumii obștite și pre urmă lăsate au făcut și au arătat, de pomenire destoinice și vrédnice lucruri, carele ca soarele în sănina vréme dau radze și ca lumina în întunérec ce lumiadiță. Au poate dară luminuța lumînărélui împotriva soarelui să strâluccească? Au poate muvilița în a Olimbului munte coastă să să cunoască?* Ba. Însă, precum fericitul Pavel grăiaște, adevărat iaste: „În casa mare nu numai de aur și de argint, ce și de lemn și de lut trebuiesc vase” | (*Cătră Timothei, Cartea 2*, gl. 2, sh. 20). Si macar că toate blăstămățiile și nevrednicile în mine să află, însă mării-tale plăcute și învoite fiind, de triabă și vrédnice sint; și macăr că aceasta a dzice nevrédnic sint, însă: „Nevrednicia mea, acéia mi-au agiutat” (dzice *Isaiia*, gl. 63, sh. 5)²¹ și cu aceasta învrednicindu-mă, această a tineretelor méle întăia născută roadă mării-tale închinînd și dăruind, bine învoită, priimită și plăcută a fi, cu plecăciune rog, poftesc. Si-ntru aceasta, rămîuu

Al mării-tale mai mic și plecat frate

IOAN DIMITRIE CONSTANTIN-VOIEVODA

De la Udriu

* Cp. Saadi, *Gulistan*, prefată: „Piere nimbul faclei lîngă soare, iar un minaret oricît de nalt, scund e lîngă muntele Alvand” (trad. cit., p. 22).

CARTE CĂTRĂ CETITORIU²²

IV

Cetitoriu și de ostenință iubitorului, bucurie!

Cinstite și de trudă iubitoriale cetitoriu, iată trei, spre a sufletului dulce gustare, și să întind meșcioare. În cea dintâi dară, ale lumii, adeca a trupului, nebunii și réle, sufletului stricătoare și de tot omorîtoare pofte – și, împotrivă, a înțeleptului, adeca a sufletului înțelepciune, cunoștință și spre lumeștile, să nu dzic trupeștile, desfrînate pofte înfrînare, oprire și părâsire – să cuprinde.

În cea a doa, pentru ale lumii grăite minciuni și bîrfituri și pentru a înțeleptului vorovite adevărat cuvinte marturi și mărturii aducîndu-să, lumea de mincinoase, iară înțeleptul de credincios să dovedește.

În cea mai pre urmă, carea a treia iaste, pentru gîlcevele și pîrăle carele mai denainte între înțelept și-ntr lume, adeca între suflet și-ntr trup, s-au făcut, ca păceluiți, bine învoiți și după dumnaďzăieștile porunci amîndoi împreună pre o cale și pre un drum a îmbla și a să îndrepta îi învață; și precum cea vîcinică, aşé cea vreménnică, între dînsii și a să alcătui, pace și prietenirea îi învîtiadză.

V Într-acéste trei meșcioare, adeca trătăjei, ca în trei luminoase și neprăvuite oglinde²³, precum | a trupului, aşé a sufletului stat și podoabă îti, privind, socotêște și ceva dintr-acéstea lipsă sau grozav vădzind, tocmește și cum să cade frumos orînduaște și împodobêște, și precum lui Dumnădzău, aşé oamenilor plăcut și cinstit a fi să te învrednicești.

Aicea dară, carea grozăvii și frumsétea trupului și carea grozăvii și frumsétea sufletului să fie vei afla. Căci amînduror podoabele și dezbrăcările, iată, de față stau. Întai dară lumea, adeca trupul, spre care, în adîncime, nemăsurate bezne fără fund, iaste să te răpască și în vîci fără ieșire să te, prăpădind, chinuiască. Așijderea înțeleptul, adeca sufletul, de acea beznă și prăpastie ferindu-te și de spre a ei alergare împiedecîndu-te, spre care slavă,

Respect pentru bătrâni și călugări VIP TV V

fericire și în vîci fără sfîrșire bucurie te îndemnînd învitiadză, carile bezna întunerecului lumăsc arată și luminiadză și célea carile cinstese și de laudă vrédnice a fi descopere și învață.

Așijderea a lumii, adeca a trupului, rău cunoscute și strîmb grăite minciuni, cu ale sale drépte răspunsuri și cu vechile și noaăle Sante Scripturi adeverește, iveste și dezvălăște, carile cu întreg suflet cercindu-le și ispitindu-le, vîcinica, vei afla, vîiață, precum mărturisête Evangelistul: | „Ispitiți Scripturile că vi să véde voaă într-însele viața vîcilor a avea” (Ioan gl. 5, sh. 39).

La acéste trei dară mése, iată, și doaă și s-au dat păghară²⁴, dintru carile, carile îți va fi voia, acela vîi lua. Însă unul pre denafară cu frumoasă și plăcută poleială, iară pe dinlontru de aramă, cu cotită și cumplit otrăvită băutură; iară altul nearătos și nedrăgăstos pre denafară, însă de aur pre dinlontru și de a vietii apă și plină de dulciață băutură plin iaste. Adeca păharul frumos, arătos, lumea sau împărăția ei, păharul nearătos și cu smerit chip ceriul sau împărătie lui iaste.

Dintr-acéste doaă păghară bogotețul David bine, cum să cade, frumos, înțeleptăște și s-au ales: „Păgharul mîntuinții voi priimi (dzice) și numele Domnului voi striga” (Psalm 115, sh. 13[= 4]).

Păharul vieții. Acesta adevarat păgharul carele viață drége și nemoarăte mestește iaste; a acestuia păghar dulce băutură nu să mai sfîrșește; a acestuia păghar plinire sufletul în vîci cu vinul cel de veselie și de bucurie adapă. Acesta-i păgharul pentru carele Domnul nostru Iisus Hristos și mîntuitorul nostru cel cu braț vîrtos dzice: „Luati, băti dintr-acesta toti” (Math. gl. 26, sh. 26 [= 27]; Marco gl. 14, sh. 22 [= 23]; Luca gl. 22, sh. 19 [= 20]). Într-acesta păghar acea duhniască | adeca sufletiască iaste băutură „dintru carea toti aleșii lui Dumnădzău vor să bea”, mărturisête Pavel (Car. I Cor. gl. 10, sh. 4). Pentru nearătarea dară cea pe denafară, o, iubitule, nu te scărăndăvi, nici te mîhni, căci frumos iaste, numai trupeștilor ochi nearătos a fi li să pare; ce cu dragoste priimindu-l, ia, bea, că sufletul săturîndu-l, a necurățiilor pojar și înălțată pară va stînge și va, potolind, stîmpăra.

Păharul morții. Așijdirea, pentru a celuilalt pre denafară frâmséte păghar, ochiul tău nu să amăgiască și ghizdăvii lui inima ta să nu, rîvnind, poftiască, că într-însul otrăvită nebunie iaste, și pentru carii păgharul acela priimăsc, Prorocul aşe dzice: „Beau și să turbură și să nebunesc” [Ier. 25, 16]. Pentru băutorii lui, iarăși alt Proroc dzice: „Turburatu-s-au și clătitu-s-au ca batul și toată înțelepciunea lor și au vârsat” (Psalm 106, sh. 27), și iarăși acela fericitul dzice: „Foc, iarbă pucioasă și duh vivornic –

partea păharului lor” (*Psalm* 10, sh. 6). Acesta-i păgharul acela pentru carele iarăși acela blagoslovit grăiaște: „A căriia drojdii nu vor scădea și vor bea toti păcătoșii pământului” (*Psalm* 74, sh. 8). Acesta-i păgharul al urgiei lui Dumnădžău, pentru carele singur dzice: „Ia păgharul a vinuluiurgii méle și vii drége dintr-însul tuturor niamurilor pământului și vor bea și să vor | VI turbura și vor nebuni” (*Ieremiia* gl. 25, sh. 15–16; caută și *Apocal.* gl. 16, sh. 19 și gl. 14, sh. 10).

După aceasta, pre meșcioare²⁵, pre acéstea, iată tot feliul de hrană, iată tot niamul de poamă: iaste poama vieții, iaste poama morții, iaste pîinea vieții, iaste pîinea morții – carele vii vrea, acélea vei mîncă. Frumoasă dară și arătoasă la chip și mîngăioasă la vidére, poama morții; nu te amăgi, ce pomenește precum odănoară cu aciastă poamă Evva s-au înșelat și, dînd și bărbatului său, săracul, omenescul rod, îndată spre moarte s-au înturnat. Că mîncind dulce îți va părea, însă amărîndu-să, sufletul îți va otrăvi; mărturisête Ioan: „Făcutu-s-au – dzice – gura mea ca miiarea, și dacă mîncaiu, amărîtu-s-au în pînticile mieu” (*Apocal.* glav. 10, sh. 10).

Masa necurății. Pre masa necurății pîinea și vinul nedreptății iaste și carii la dînsa sed „mânincă pîinea necurății și beau vinul nedreptății”, dizece Înțeleputul (*Pilde* gl. 4, sh. 17). Pre masa lăcomiei bucatele nesațiului sint puse, și carii dintr-însa mânincă, săturarea nu știu. Au nu pentru aceştia dzice Prorocul: „Cîinii fără rușine nu știură săturarea?” (*Isaiia* gl. 56, sh. 11 și *Iezeciel* gl. 7, sh. 19).

Masa curății. Așijderea, pre masa curății pîinea vieții, vinul nemorții iaste; | dzice Domnul: „Cine carnea mea mânincă și singele mieu bea nu va gusta moarte” (*Ioan* gl. 6., sh. 50–51). Pre aciasta masă poama a pomului vieții să pune; cine o va mîncă în vîci va trăi. Pre masa aciasta hrana dumădžăiescului cuvînt pușă iaste: „Nu din singură pîinea viu va fi omul, ce din tot cuvîntul carele din gura Domnului iaste” (*Devteronom* gl. 8, sh. 3 și *Math.* gl. 4, sh. 4).

Acmu dară, o, destoinicule cetitoriu, iată masa dreptății, pîinea vieții, vinul nemorții și poama de viață dătătoare și acestora luptătoare și înpomocișitoare, carile să fie aiave și chiar și să arată. Acéstea dară cu scrisoarea a le însămna, ostenința la mine; iară dintr-acéstea, carile a face și carile a nu face, învoința la tine iaste.

Așijdirea, aminte să-ți fie că în *Cartea dintăiu*, la care pîră *Cartea a doa* care mărturie să aduce, glavinele pre margine însămnate sint pentru mai pre lesne pricéperea²⁶.

Așijdirea, cele *Pentru aședzarea păcii 77 de ponturi*, care pont, pentru care triabă să fie, iarăși cu glavinele pre margini îți sint arătate.